

⊕ Waarom euthanasie en abortus splijtzwammen blijven

Vooruit verwijt CD&V een nieuwe euthanasiewet te vertragen. De partijpolitiek overstemt het ethische debat.

23 januari 2026 om 23:59

Anders dan in het verleden van het Vlaamse liberalisme zullen ethisch-medische thema's voor het nieuwe Anders niet meteen een prioriteit zijn. Maandag nam voorzitter Frédéric De Gucht abortus of euthanasie alvast niet op in het lijstje van wat voor zijn partij 'anders' zou moeten. Ze zijn nochtans al langer hangende in het federale parlement.

België is, onder meer dankzij de liberalen, allerm minst een conservatief land in deze materies. Maar dan slaat de wet van de remmende voorsprong toe. De praktijk leert dat wat eens permissief oogde, op de duur restrictief wordt. De euthanasie- en abortuswetgeving is aan een update toe. Wat met dementerenden die wegens wilsonbekwaamheid geen toegang tot euthanasie krijgen? Is de termijn waarbinnen abortus is toegelaten niet te kort? Is de verplichte bedenktijd niet betuttelend?

De thema's eisen ethische en juridische zorgvuldigheid. Maar er is ook een ideologische kant aan. Er stak een reactionaire wind op die weleens verworpenheden in de ethiek van leven en dood ter discussie stelt. Vooruit-politica Freya Van den Bossche nam zich voor om bij de verkiezingen van 2024 te verkassen van het Vlaamse naar het federale parlement, om er zich precies op ethische dossiers te kunnen concerteren, met name om de abortuswetgeving te beveiligen tegen afbraak door extreemrechts. De tribulaties rond haar in opspraak gekomen partijvoorzitter Conner Rousseau maakten de overstap evenwel onmogelijk. Dat Anders, nu in de oppositie, deze thema's niet zo gewichtig meer acht, past volgens waarnemers evenzeer in een conservatieve koerswijziging.

Het regeerakkoord biedt alvast niet veel ruimte. Over euthanasie bij dementie gewaagt het wel van “een uitbreiding van de voorafgaande wilsverklaring”, maar het koppelt dat tegelijk aan een “onderzoek onder welke voorwaarden dit haalbaar is”.

Over abortus klinkt het nog vager: “We zetten het maatschappelijk debat verder.” Maar vooral: het kan in het parlement geen vrije kwestie zijn want elke aanpassing vergt eerst een “consensus tussen de meerderheidspartijen”. Elke coalitiepartner heeft dus een feitelijk vetorecht, hoe groot een alternatieve meerderheid in het parlement eventueel ook is. Welke partij dat recht zal inroepen, laat zich nu al raden, want ze wierp in de vorige legislatuur al tal van bezwaren op, soms op wetenschappelijk wankel grond: CD&V.

De bom barstte begin deze week met het ‘mediaoffensief’ waarin Vooruit minister van Justitie Annelies Verlinden (CD&V) verweet de gesprekken rond euthanasie bij dementie te laten traineren. Er kwam geruzie van, dat wel publiekelijk werd gesmoord – Vooruit zou te ongeduldig zijn – maar de spanning toch blootlegt. Het socialistische persbericht stelde: “Vooruit zal niet pikken dat CD&V de voortgang in ethische dossiers opnieuw vertraagt.” Hier is het woord ‘opnieuw’ veelzeggend, temeer omdat het niet alleen om euthanasie zou gaan.

De terughoudendheid van de christendemocraten is bekend; ze ligt trouwens besloten in de C in haar partijnaam. Maar in de ruzie tekent zich ook een al langer sluimerende rivaliteit af tussen de

twee juniorpartners in zowel de Vlaamse als de federale regering.

Vooruit en CD&V zijn ongeveer even groot en zoeken naarstig een eigen, centristisch profiel in de overwegend rechtse regeringen waarin ze opereren. Voor Vooruit is dat een lastige en, binnen de coalities, ondankbare positie links van het centrum rond sociale, fiscale en levensbeschouwelijke thema's. Voorzitter Sammy Mahdi stuurt CD&V met veel weldenkend conformisme in de nauwe, overwegend behoudsgezinde ruimte tussen centrumrechts en de rechtse N-VA. Vooral in ethische kwestie kan CD&V het eigen profiel als geen ander nog aanscherpen. Dat kan ze immers veel minder, anders dan vroeger, in oude, veel grotere bastions als zorg, welzijn of onderwijs. CD&V heeft dus wat te winnen bij abortus of euthanasie, al blijven die het best buiten het partijpolitieke opbod. Maar van Anders-activisme zal ze toch weinig te vrezen hebben en verder is er hoe dan ook dat vetorecht.